

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf. III. 30.112/2016/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Simon Zsuzsanna ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a dr. Veres Lajos ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen 677 360 953 Ft kártérítés megfizetése iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 2015. december 7. napján kelt 3.G.15-15-040160/22/I. számú közbenső ítélete ellen az alperes részéről 23. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatja, és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy felhívásra fizessen meg az államnak 1 500 000 (Egymillió-ötszázezer) Ft feljegyzett kereseti illetéket, valamint 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 5 128 000 (Ötmillió-egyszázhuszonnyolcezer) Ft együttes első- és másodfokú perkoltséget.

Megállapítja, hogy az alperes jogosult 552 000 (Ötszázötvenkettőezer) Ft fellebbezési többletilleték visszaigénylésére, az erre irányuló kérelem elbírálása érdekében határozatát megküldeni rendeli a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Adó- és Vámigazgatóságnak.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az elsőfokú bíróság fellebbezett közbenső ítéletében megállapított tényállás szerint a cégjegyzékbe 2004. augusztus 8. napján bejegyzett felperesi cég főtevékenységként az általa bérelt, lízingelt, illetve a saját tulajdonában álló járművekkel végzett nemzetközi fuvarozást, amelynek során 2008. január 13. napján együttműködési szerződést kötött a bécsi székhelyű ES GmbH-val (a továbbiakban: E. GmbH).

A szerződés szerint a felperes, mint vállalkozó 17 db silós járművet vett lízingbe az E. GmbH-tól, mint megrendelőtől a közöttük létrejött lízingszerződés szerint.

Arra az esetre, ha valamelyik fél fizetéseképtelenségére kerül sor, vagy ha a másik fél a szerződésből fakadó lényeges kötelezettségeit súlyosan megszegi, és az erre történt írásbeli figyelmeztetést követően a szerződésszerű állapotot 14 napon belül sem állítja helyre, a szerződés VIII. pontja lehetővé tette a szerződés azonnali hatályú felmondását is.

A felperes fejleszteni akarta saját gépparkját, ezért elhatározta az általa már használt 17 db járműből 4 db megvásárlását, ezért 2010. március 19. napján hitel felvétele érdekében egy üzleti tervvel kereste meg az alperest, aki főtevékenységként „egyéb pénzügyi közvetítéssel” foglalkozott (foglalkozik).

A felperes által megvásárolni szándékozott 4 db siló pótkocsi összértékét 89 370 000 Ft-ban állapították meg, amelyből a felperes saját erőként 17 875 000 Ft megfizetését vállalta.

Többszöri egyeztetés után a felek abban állapodtak meg, hogy az alperes üzletszabályzatában foglaltak betartása érdekében az alperes nem közvetlenül az E. GmbH-től vásárolja meg a felperes által megjelölt és használt 4 db pótkocsit, hanem egy magyarországi gépjármű kereskedelemmel foglalkozó cég, a S. Kft. közreműködésével.

Az E. GmbH eladó a 2010. június 30. napján kelt adásvételi szerződéssel értékesítette a 4 db siló pótkocsit a Z. Kft., mint közreműködő vevő részére, a vételár teljes kifizetéséig tulajdonjog fenntartással.

A 4 db pótkocsinak az E. GmbH által a Z. Kft. részére 2010. július 8. napján kiállított 4 db számlában feltüntetett összértéke 99 705 euró volt. A számlákon feltüntetésre került a tulajdonjog fenntartás ténye.

A felperes és az E. GmbH 2010. július 8. napján megállapodtak abban, hogy az adásvételi szerződés tárgyát képező 4 db pótkocsira vonatkozó operatív lízingszerződések 2010. július 8. napjával megszüntetésre kerülnek.

Az E. GmbH eladó előtt ismert volt a gépjárművek megvásárlására létrejött üzleti konstrukció és abban az alperes szerepe, a felperes 2010. július 30-ai e-mail üzenetben továbbított kérésére az alperes 2010. augusztus 3. napján igazolást adott ki arról, hogy befogadta a felperes 71 500 000 Ft összegű finanszírozási kérelmét. A felperes azt is kérte, hogy az alperes írja rá az igazolásra azt, hogy azt az EGO GmbH és a S. Kft., mint szállítók kapják.

A felperes 2010. augusztus 18. napján megküldte az alperesnek az E. GmbH és a felperes közötti, a négy eszközre vonatkozó bérleti szerződéseket, tehát az alperes tisztában volt azzal, hogy kinek a tulajdonát képező, és kinek a használatában álló járművek finanszírozásához nyújt hitelt.

Az alperes felügyelőbizottsága 2010. augusztus 24-én jóváhagyta a felperes részére a 4 db pótkocsi beszerzésére irányuló eszköz finanszírozási ügylet megvalósítását azzal, hogy az alperes 87 750 000 Ft vételárért megveszi a S. Kft.-től a 4 db pótkocsit, amelyhez a felperes 16 250 000 Ft önerőt biztosít, majd teljesítési segéd beiktatásával az alperes eladja azokat a felperesnek 105 023 376 Ft vételáron, amelyet a felperes negyedéves fizetési gyakorisággal 2015. március 31. napjáig egyenlít ki.

Az alperes 2010. augusztus 26. napján tájékoztatta a felperest arról, hogy az alperes felügyelőbizottsága jóváhagyta a felperes által benyújtott finanszírozási kérelmet.

A Z. Kft., mint eladó és a S. Kft., mint vevő között 2010. szeptember 6. napján jött létre a perbeli gépkocsikra vonatkozó adásvételi szerződés, amelyben az eladó kijelentette, hogy a gépkocsik per- és tehermentesek, azok tulajdonjogával szabadon rendelkezik.

Az alperes 2010. szeptember 17. napján küldte meg a felperesnek a szerződéstervezeteket, majd a módosítások egyeztetését követően 2010. szeptember 21. napján lettek közjegyzői okiratba foglalva azok a szerződések, amelyekben a felperes, mint vevő és zálogkötelezett, az alperes, mint vevő, eladó, zálogjogosult és jogosult, a S. Kft., mint eladó, az I. Kft., mint zálogkötelezett, valamint P.I. és P.Iné, mint zálogkötelezett, készfizető kezesek vettek részt.

A közjegyzői okiratba foglalt szerződés I. fejezete a S. Kft., mint eladó és az alperes, mint vevő között létrejött ingó adásvételi szerződést tartalmazta, amelynek tárgyai az eladó tulajdonát képező 4 db siló pótkocsi, és 4 db siló 700-as kompresszor volt. Az eladó a járművek per-, teher- és igénymentességéért szavatosságot vállalt. A vételárat 21 937 500 Ft/db, összesen 87 750 000 Ft összegben határozták meg, a fizetési határidőt 2010. október 1. napjában jelölték meg.

A szerződés II. fejezetében az alperes, mint eladó bruttó 105 023 376 Ft vételárért eladta a felperesnek, mint vevőnek a felperes által kiválasztott, és a kérésére a S. Kft. szállító által beszerzett 4 db pótkocsit a felszereléseivel együtt. Az alperes kijelentette, hogy a gépjárművek a kizárólagos

tulajdonát képezik, harmadik személynek nincs olyan joga, amely akadályozná az adásvételi szerződésnek, szavatosságot vállalt a járművek per- teher- és igénymentességéért.

A felperesnek a vételárat 2010. szeptember 21. napjától részletekben, negyedévenként kellett megfizetnie 2015. március 31. napjáig. A szerződés szerint a gépjárművek a szerződés aláírásával egyidejűleg a felperes tulajdonába és birtokába kerülnek, az alperes pedig hozzájárult ahhoz, hogy az adásvételi szerződés hatálybalépését követő 3 munkanapon belül a pótkocsik tulajdonjogát a járművek forgalmi engedélyén a vevő javára feltüntessék, és a törzskönyveken is átvezessék, ám a törzskönyveket az alperes mindaddig jogosult volt a birtokában tartani, amíg a vevő a vételárat teljes egészében ki nem egyenlíti.

A szerződés II/9. pontja szerint a felperes súlyos szerződésszegése, vagy fizetési kötelezettségének késedelmes teljesítése, illetve a szerződésen alapuló bármely adatszolgáltatási, tájékoztatási kötelezettségének nem teljesítése esetén az alperes jogosulttá vált a részletfizetési kedvezmény azonnali felmondására, amelynek következtében a hátralékos vételártartozás egy összegben esedékessé válik.

Az alperes, mint vevő és a felperes, mint fizetési teljesítő 2010. szeptember 20. napján levelet írtak a S. Kft.-nek, amelyben az alperes meghatalmazta a felperest arra, hogy a S. Kft. eladó és az alperes, mint vevő közötti ingó adásvételi szerződésben meghatározott bruttó 87 750 000 Ft vételárba való betudással, vételár címén az alperes helyett és nevében átutaljon 16 250 000 Ft-ot a S. Kft. eladó bankszámlájára. A S. Kft. a felperestől bevételezte az alperes megbízásából átutalást vételárelőleget. Az alperes 2010. szeptember 27. napján átutalt a S. Kft. részére 71 500 000 Ft vételár hátralékot. A 2010. szeptember 28. napján készült átvételi elismervény szerint a S. Kft. eladó átadott P.I. átvévő részére 123 000 eurót.

A 2010. szeptember 29. napján kelt kiadási pénztárbizonylat szerint a felperes 34 192 770 Ft-ot megfizetett az E. GmbH részére. Az ugyanezen a napon kelt letéti igazolás szerint pedig az E. GmbH átvett 99 705 euró letéti összeget a felperestől, amely a Z. Kft.-nek eladott perbeli 4 db jármű vételárának, és az E. GmbH-val szembeni egyéb kötelezettségek kielégítésének a fedezetét képezte.

Az E. GmbH, mint eladó tehát a Z. Kft. vevővel, a Z. Kft. eladó a S. Kft. vevővel, a S. Kft. eladó az alperessel, mint vevővel, míg az alperes, mint eladó a felperessel, mint vevővel állt szerződéses jogviszonyban. A halasztott fizetési láncolatban azonban a Z. Kft. nem tett eleget a fizetési kötelezettségének, mivel a S. Kft. ügyvezetőjének rendőrségi feljelentése szerint a S. Kft. által átutalt 63 500 000 Ft-ot a Z. Kft. egyik ügyvezetője a saját számlájára továbbította.

Miután a Z. Kft. nem fizette meg a vételárat, az E. GmbH 2010. október 10. napján a négy megjelölt számla szerinti 99 205 euró megfizetésére fizetési felszólítást küldött.

Az alperes 2010. október 12. napján tájékoztatta az E. GmbH-t, hogy 2010. szeptember 21-én megvásárolta a S. Kft. tulajdonát képező 4 db pótkocsit, azokat a felperes részére továbbértékesítette úgy, hogy a hátralékos vételár biztosítására az alperes javára ingó jelzálogjog szerződéssel zálogjogot alapítottak az eszközökre, a zálogjogot a M.-nál vezetett zálogjog nyilvántartásba bejegyezték. Az alperes szerint a pótkocsik korábbi tulajdonosai közötti elszámolási vita nem befolyásolja a gépkocsik tulajdonjogi helyzetét, illetve a zálogjoggal való terheltségüket.

A felperes 2010. október 25. napján felajánlotta, hogy más konstrukció keretében kiegyenlíti az E. GmbH vételárigényét a 4 db pótkocsi tulajdonjogának megszerzése, és az E. GmbH felé vállalt fuvarozási kötelezettsége teljesítése érdekében. Ez biztosítaná azt is, hogy a felperes teljesíteni tudja az alperes felügyelőbizottsága által elfogadott üzleti tervet, és a részletfizetési kötelezettségét. A felperes által vázolt megoldási javaslatot azonban az alperes felügyelőbizottsága a 2010. november 4. napján megküldött értesítés szerint elutasította.

Az E. GmbH 2010. november 10. napján közölte a felperessel, hogy miután a Z. Kft. vevő a vételárat nem egyenlítette ki, ezért a 4 db járművet lefoglalta, és nem biztosítja a pótkocsik

használati jogát a felperes részére. A 2008. január 16. napján kelt 5 éves együttműködési szerződést 2010. november 30. napjával felmondta.

A felperes az eszközöket 2010. november 26. napján adta át az E. GmbH-nak.

A felperes a 2010. november 16. napján kelt levelével a Ptk. 300. § (1) bekezdésére hivatkozva elállt az alperessel 2010. szeptember 21. napján létrejött ingó adásvételi szerződéstől a felperes és az E. GmbH közötti fuvarozási szerződés megszűnésére tekintettel.

Álláspontja szerint az ingó adásvételi szerződés a Ptk. 320. § (1) bekezdése szerint megszűnt, és az eredeti állapot helyreállítása körében kérte, hogy az alperes fizesse vissza a 2010. szeptember 20. napján átutalt 16 250 000 Ft első vételár-részletet, adja ki az ingatlan és ingó zálogtárgyak vonatkozásában bejegyzett jelzálogjogok törléséhez szükséges engedélyeket, és 8 napon belül utalja át a szerződés elkészítésével, megkötésével kapcsolatban felmerült költségeket.

Az alperes nem fogadta el a felperes elállási nyilatkozatát arra hivatkozva, hogy a pótkocsikon nem állt fenn harmadik személynek a felperes tulajdonjogát korlátozó jogosítványa.

A felperes keresetével az alperes és társai ellen indított perben a Debreceni Ítéltábla a Kúria Gfv.VII.30.091/2013/9. számú ítéletével hatályában fenntartott Gf.III.30.142/2012/13. számú ítéletével kötelezte az alperest a felperes javára 15 napon belül 16 250 000 Ft és annak 2010. szeptember 20. napjától kezdődő késedelmi kamatai, valamint a felperes perköltsége megfizetésére. Megállapította, hogy a felperes és az alperes közötti szerződéses jogviszony szempontjából az közömbös, hogy az alperes az őt, mint vevőt a S. Kft.-vel, mint eladóval kötött szerződés alapján terhelő fizetési kötelezettségének eleget tett, ezzel még nem teljesítette a felperessel megkötött ingó adásvételi szerződést, mivel a járművek tulajdonjogát az E. GmbH tulajdonjogának fenntartása miatt - a szerződéses láncolatban az alperest megelőzően résztvevő eladók tulajdonszerzésének hiányában - nem tudta átruházni. A felperes ezért joggal gyakorolta a Ptk. 300. § (1) bekezdése szerinti elállási jogát, és alappal követelte az alperestől az általa megfizetett első vételár-rész visszafizetését.

A felperes 2012. február 8. napjától 2015. augusztus 13. napjáig felszámolás alatt állt.

A felperes felszámolója 2014. március 26. napján előzetes bizonyítás elrendelése iránti kérelmet nyújtott be dr. H.Á.közjegyzőhöz arra hivatkozva, hogy egyezséget kíván kötni az alperessel.

A S.F. Kft. által 2014. augusztus 15. napján elkészített szakvélemény szerint az alperes szerződésszegéséből eredően a felperest ért kár két részből tevődik össze: a tényleges kárból és az elmaradt haszonból.

A szakvélemény ismeretében a felperes felszámolója 2014. augusztus 25. napján egyeztetést kezdeményezett az alperessel, a peren kívüli egyeztetés azonban nem vezetett eredményre.

A felperes felszámolási eljárásában 2015. július 16. napján egyezség jött létre a felperes és a felszámolási eljárásba bejelentkezett hitelezői között. A felperes, mint adós a Debreceni Törvényszék 2.Fpk.09-11-000894/59. számú, 2015. augusztus 13. napján jogerőre emelkedett végzésével jóváhagyott egyezségben vállalta - többek között -, hogy az E. GmbH „f” kategóriás hitelezői igényéből megfizet 461 000 Ft-ot, a fennmaradó 4 179 569 Ft-ot pedig a végzés jogerőre emelkedésétől számított 2 éven belül egyenlíti ki.

A felperes a végzés jogerőre emelkedését követő 3 napon belül a különböző hitelezőknek 11 281 783 Ft megfizetését vállalta, a fennmaradó 103 826 170 Ft-ot pedig a végzés jogerőre emelkedésétől számított 2 éven belül vállalta teljesíteni.

A felperes a 2015. szeptember 18. napján benyújtott keresetlevelében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 298. §-ára, 300. § (1), 318. § (1) és a 339. § (1) bekezdésére hivatkozva, kártérítés jogcímén kérte az alperes kötelezését 677 360 953 Ft tőke és annak törvényes késedelmi kamatai, valamint perköltsége megfizetésére. 562 352 Ft tőke után a késedelmi

kamatfizetés kezdő időpontját 2010. szeptember 21. napján jelölte meg, míg 11 281 783 Ft vonatkozásában 2015. augusztus 17. napján.

Kérte a jelen ügy irataihoz csatolni a Nyíregyházi Törvényszék előtt folyamatban volt és jogerősen befejezett 13.G.15-11-040012 számú eljárás iratait, és a Pp. 163. § (3) bekezdése szerint kérte az abban a perben megállapított tényállás elfogadását.

Az alperes a felperesi kereset elutasítását kérte, mind jogalapjában, mindösszezszerűségében vitatva azt.

Álláspontja szerint a rendelkezésre álló bizonyítékokból nem tartható fel az E. GmbH és a felperes közötti jogviszony tartalma, és nem bizonyított az, hogy a felperes és az E. GmbH közötti szerződés megszűnése ok-okozati összefüggésben állna az alperes jogellenes magatartásával.

Az alperes szerint a felperessel 2008. január 16. napján megkötött együttműködési szerződés az E. GmbH 2010. november 18-án kelt, és 2010. november 30. napján hatályosult, indokolás nélküli felmondása folytán szűnt meg. A felmondást tartalmazó okiratban szereplő egyéb jognyilatkozatok pedig egyértelmű utalás hiányában nem állnak logikai, vagy nyelvtani kapcsolatban a felmondó nyilatkozattal. Az egy okiratba foglalt több önálló jognyilatkozatból csupán arra lehet következtetni, hogy a felperes és az E. GmbH között jogviszony állt fenn.

Az alperes hivatkozott arra is, miszerint az E. GmbH felmondása jogellenes, a szerződés VIII. pontjába ütköző volt, az E. GmbH jogellenes magatartásával összefüggésben pedig az alperest nem terhelheti kártérítési felelősség.

Hangsúlyozta, hogy a felperes esetleges kára és az E. GmbH felmondása nincs ok-okozati összefüggésben az alperes magatartásával. A felperesnek joga és lehetősége lett volna arra, hogy az E. GmbH által gyakorolt jogellenes felmondással szemben jogorvoslattal éljen, ezt azonban elmulasztotta. A Ptk. 340. § (1) bekezdése szerint ezért nem tarthat igényt kártérítésre.

Hivatkozott arra is, hogy a felperes és az E. GmbH között létrejött együttműködési szerződés, valamint az abban felhívott lízingszerződés hatálya nem terjedhetett ki az alperes közreműködésével 2010. őszén megvásárolni kívánt 4 db járműre, mivel azokat 2010. nyarán az E. GmbH harmadik személynek eladta, és a vevő birtokába adta.

Vitatta a kereseti kérelem összecszerűségének alapját képező, az előzetes bizonyítási eljárásban beszerzett szakértői vélemény megállapításait, azok tartalmát is.

Az elsőfokú bíróság a perben a Pp.-nek a kiemelt jelentőségű perekben alkalmazandó XXVI. fejezetében foglaltak szerint járt el, és a felperes kérelme alapján a Pp. 386/H. § (1) bekezdése, valamint 213. § (3) bekezdése szerint meghozott közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes a kártérítés szabályai szerint köteles helytállni a felperest ért kárért.

Közbenső ítélete indokolásában megállapította, hogy a 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptk.) 1. és 54. §-ai alapján a jelen perben az rPtk. rendelkezéseit kellett alkalmaznia, a rPtk. 318. § (1) és 339. § (1) bekezdései értelmében pedig a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősségre is a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályai az irányadók.

Az elsőfokú bíróság a perben tanúként meghallgatott felperesi ügyvezető előadása és az általa is becsatolt okiratok alapján azt állapította meg, hogy a felperes a piaci kihívásokra reagálva üzleti kapcsolatait és anyagi helyzetét erősíteni kívánta az E. GmbH-val kötött szerződésekkel. Az együttműködési megállapodás és a bérleti szerződés egyértelműen magába foglalta a felperes által megvásárolni kívánt gépjárműveket, amelyekre tekintettel a felperes elkészítette az üzleti tervét is. Ezt a megállapodást alátámasztották a korábbi perben keletkezett iratok is.

Az elsőfokú bíróság megállapította azt is, hogy az alperesnek nagymértékű ráhatása volt a felperes és az E. GmbH közötti szerződéses kapcsolat fenntartására, mivel folyamatosan tájékoztatást kapott a felperes, az E. GmbH és a teljesítési segédek közötti levelezésről.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint abban az esetben, ha az alperes együttműködött volna a felperessel és a pótkocsikat értékesítő osztrák céggel, nem került volna sor az együttműködési szerződés felbontására. Az alperes ezzel a hozzáállásával egyértelműen közrehatott a felperes és az E. GmbH között létrejött együttműködési szerződésnek az osztrák partner részéről történő felmondásában, hiszen az alperes volt az, aki elzárkózott a jogvitának a felmondást megelőzően, békés úton történő rendezésétől, holott az alperes által ismert levelezések tartalmából tudomással bírt arról, hogy a vételár kifizetésének elmaradása milyen jogkövetkezményekkel jár.

Az elsőfokú bíróság elfogadta azt az alperesi hivatkozást, miszerint a korábbi perben eljáró bíróságok az alperes magatartásának jogellenességét, felróhatóságát valóban csak a felperes és az alperes közötti viszonyban vizsgálhatták, ám álláspontja szerint az alperes magatartása kihatott a később bekövetkezett körülményekre is, az befolyásolta a szerződéses láncolat többi résztvevőjének - közöttük az E. GmbH-nak - a döntését is.

A felperes az alperes magatartása miatt maradt fuvarszköz nélkül, ezért nem tudta teljesíteni az osztrák partnerrel kötött együttműködési szerződésben vállaltakat, tehát fennáll az alperes jogellenes magatartása, és a felperesi társaságot ért kár közötti ok-okozati összefüggés.

A felperes az alperesnek a Ptk. 340. § (1) bekezdésére történt hivatkozásával szemben állította, hogy a kármegelőzési, kárenyhítési kötelezettségének eleget tett azzal, hogy 2010. október 23. napján a kialakult helyzetet valamennyi fél részére pozitívan lezáró megoldási javaslatot dolgozott ki, ezt azonban az alperes nem fogadta el.

Az elsőfokú bíróság rámutatott arra is, hogy a jelen pernek nem tárgya annak vizsgálata, hogy az osztrák cég a felmondási jogát jogszerűen gyakorolta-e.

Az E. GmbH 2010. november 18-ai felmondását nyelvtanilag értelmezve egyértelműen megállapítható, hogy a vételár megfizetésének elmaradása járt azzal a következménnyel, hogy az E. GmbH lefoglalta a járműveket.

Azt az alperes sem vitatta, hogy a felperesnek kára keletkezhetett a szerződésnek az osztrák partner általi, egyoldalú megszüntetése okán, és az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a per jelenlegi szakaszában a kár bekövetkezésének a ténye megállapítható, annak összegszerűsége azonban további bizonyítás eredményeként tisztázható.

A közbenső ítélet ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben elsődlegesen az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének megváltoztatásával a felperesi kereset elutasítását, másodlagosan pedig a közbenső ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására, és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

Azt nem vitatta, hogy a perbeli jogügyletből eredő valamennyi kárigényre az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) rendelkezéseit kell alkalmazni, ugyanakkor álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság akkor, amikor a kártérítés konjunktív feltételeinek meglétére alapítottnak megállapította az alperes kártérítési felelősségét.

Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének indokolásában kifejtettekkel szemben az alperes szerződéses kötelezettsége kizárólag 4 db pótkocsi felperesi tulajdonba adására irányult, az alperes nem vállalt kötelezettséget a felperes és az osztrák cég közötti szerződéses kapcsolatok fenntartására, erre az alperesnek az adásvételi szerződésből eredő együttműködési kötelezettsége sem terjedt ki.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság megállapíthatónak találta az alperes magatartásának jogellenességét annak ellenére, hogy az alperes jóhiszeműen, kellő gondossággal eljárva (a közhiteles gépjármű nyilvántartás adataiban bízva) megszerezte az adásvétel tárgyát képező járművek tulajdonjogát a S. Kft.-től, majd azokat adásvétellel tovább értékesítette a felperesnek, tehát teljesítette a finanszírozási megállapodásukkal kapcsolatos kötelezettségeit.

A perben ugyanis az bír jogi relevanciával, hogy 2010. szeptember - októberében az alperes abban a tudatban volt, hogy jogszerűen megszerezte a járművek tulajdonjogát, hiszen hatósági nyilvántartás

igazolta a S. Kft. tulajdonjogát és a vételárat megfizette. A Z. Kft., mint előző tulajdonos volt az, aki nem számolt el a vételárral.

A perbeli iratok igazolják, hogy az E. GmbH a perbeli járműveket 2010. július 1. napján, az alperesi adásvételt megelőzően értékesítette a Z. Kft.-nek, tehát az osztrák eladó a Z. Kft.-től, mint saját vevőjétől követelheti a vételárat, és nem az alperestől. A Z. Kft. egyébként az alperes finanszírozásában a vételárat igazoltan át is vette.

Hivatkozott arra, hogy a felperes által készített „megoldási javaslat” teljesen megalapozatlan volt, mivel az alperestől nem volt elvárható az, hogy a vételár megfizetését és a jogszerű tulajdonszerzését követően - a peres felek által kölcsönösen elfogadott és a közjegyzői okiratba foglalt biztosítéki rendszertől eltekintve - valós garanciák nélkül adja át a felperesnek a szerződésük tárgyát képező négy pótkocsit.

Vitatta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapításait is, miszerint fennáll az okozati összefüggés a felperesi kárigény és az adásvételi szerződés meghíúsulása között.

E körben arra a jogilag releváns tényre mutatott rá, hogy az E. GmbH, mint tulajdonos, és mint bérbeadó által a felperessel, mint bérlővel a perbeli négy pótkocsi bérlésére 2006. évben kötött bérleti/lízing szerződéseket a felek 2010. július 8. napján közös megegyezéssel, azonnali hatállyal szüntették meg, új bérleti szerződést pedig nem kötöttek. A bérleti jogviszony megszűnésével összefüggésben ezért objektíve kizárt az alperes felelőssége.

Az alperes előtt nem ismert, hogy a felperes ezt követően milyen jogcímen tartotta továbbra is birtokában a 4 db járművet, milyen jogviszony alapján tett eleget az együttműködési szerződésen alapuló kötelezettségének, ezért nem ismert az sem, hogy a felperes az adásvételi szerződés kapcsán kialakult jogvitától függetlenül képes volt-e teljesíteni a szerződéses kötelezettségeit a bérleti díjak megfizetésével, és az osztrák megrendelő által kért szolgáltatások teljesítésével.

Fenntartotta azt az álláspontját, miszerint a felperes kárigénye körében vizsgálandó az osztrák partner felmondásának a jogszerűsége is.

Az alperes a felróhatóságának hiányát azzal támasztotta alá, miszerint a felperes sem a finanszírozási kérelem benyújtásakor, sem utóbb, az adásvételi szerződés megkötésekor nem tájékoztatta az alperest arról, hogy a 4 db pótkocsi megvásárlásának meghíúsulása az együttműködési szerződés felmondásához vezethet. E körben hivatkozott a 2013. évi V. törvénynek a rPtk. 318. §-ában szabályozotthoz képest szigorúbb kontraktuális kártérítési felelősséget megfogalmazó, Ptk. 3:142. §-ában, illetve a 3:143. §-ában található rendelkezéseire, amelyek szerint a szerződő felet a szerződésszegéssel távoli oksági kapcsolatban álló jogkövetkezményekért csak akkor terheli felelősség, ha a szerződésszegő fél a szerződéskötés időpontjában a jogkövetkezményekről tudomással bírhatott, azokat ésszerűen előre láthatta.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévedett a károkozó személyének meghatározása során is, mivel a felperes kára az osztrák partnerrel fennálló szerződéses kapcsolatának megszűnése miatt következett be, ezért a jogalap körében igenis jogi relevanciával bír az osztrák partner felmondásának a jogszerűsége is.

Fellebbezési érvelése szerint az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének rendelkező része pontatlan, nem felel meg a Pp. 213. § (3) bekezdése rendelkezéseinek, ezáltal az alperes kárfelelősségét parttalanná teszi.

Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését az is indokolja, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást nem derítette fel teljeskörűen, a jogilag releváns tényeket tévesen értékelte, vagy mellőzte azok értelmezését a tényállás megállapításánál.

Állította, hogy a felperes megtévesztő magatartással, 2010. július 30. napján még arról kért igazolást az alperestől, hogy az alperes befogadta a felperes 71 500 000 Ft összegű finanszírozási kérelmét, és azt is kérte, hogy az alperes írja rá a nyilatkozatára, hogy azt az E. GmbH és a S. Kft. kapják meg. A felperes azzal is megtévesztette az alperest, hogy 2010. augusztus 18. napján megküldte az alperesnek az EGO GmbH és a felperes között létrejött, ám utóbb, 2010. július 8. napján

megszüntetett, a perbeli 4 db pótkocsira vonatkozó bérleti szerződéseket, de nem jelezte, hogy azok időközben megszűntek.

A felperes megtévesztő magatartásaként értékelte azt is, miszerint a felperes a perben is akként nyilatkozott, hogy az általa az F/22 szám alatt csatolt bérleti szerződések alapján a 4 db pótkocsit a peres felek által megkötött adásvételi szerződést követően is jogszerűen bérelte egészen 2010. november 11. napjáig. Az E. GmbH F/17 szám alatt becsatolt leveléből ezzel ellentétes következtetést lehet levonni, hiszen abban nincs szó a bérleti/lízingszerződés felmondásáról, csupán „a silók használati jogának visszavételéről”.

A tényállás kiegészítéseként hivatkozott arra is, hogy a peres felek közötti szerződés teljesítése érdekében az alperes teljesítési segédként igénybe vette a S. Kft. szolgáltatását, mivel az alperes üzletszabályzatának maradéktalan betartása szükségessé tette ennek az üzleti konstrukciónak az alkalmazását, amely a felperes előtt is ismert volt, azt a felperes elfogadta. Az alperesnek a Z. Kft. nem volt a teljesítési segéde, a Z. Kft.-nek a szerződéses láncolatban való részvételéről az alperes csupán 2010. szeptember 14. napján szerzett tudomást.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta azt, hogy a felperes mikor szerzett tudomást az osztrák tulajdonos és a Z. Kft. között létrejött adásvételi szerződésekről, illetve mikor és milyen módon tájékoztatta a felperes e körben az alperest.

Jogilag releváns tényként emelte ki azt, hogy 2010. szeptember 14. napján a Z. Kft.-vel kötött szerződés alapján a perbeli járművek forgalmi engedélyébe bejegyzésre került a S. Kft. tulajdonjoga, a S. Kft. ezen okiratok bemutatásával igazolta az alperes felé a tulajdonjogát.

Hangsúlyozta, hogy az alperes a felperessel kötött szerződés teljesítése érdekében 2010. szeptember 21. napján adásvételi szerződést kötött a S. Kft.-vel, és ugyanezen a napon közjegyzői okiratba foglaltan a peres felek között is létrejött az ezen járművek vonatkozásában az adásvételi szerződés.

Utalt arra, hogy az alperes soha nem állt szerződéses kapcsolatban a Z. Kft.-vel, arról sem volt tudomása, hogy az osztrák cég és a Z. Kft. közötti ügylet nem hatályosulhatott, mivel a Z. Kft., mint vevő a vételárat nem teljesítette. Az alperesnek nem volt, és a legkörülményesebb eljárás mellett sem lehetett tudomása arról, hogy az osztrák cég tulajdonjog fenntartással élt a szerződés tárgyát képező járműveken. Ezt a tényt a Z. Kft. elhallgatta, illetve az E. GmbH és a felperes sem adott erről tájékoztatást az alperesnek, noha az E. GmbH már 2010. augusztus 3. napján tudomást szerzett az alperes vételi szándékáról, végső soron a felperes finanszírozási kérelméről.

A perben a felperes által nem volt vitatott az, hogy az alperes részéről megtörtént a vételár kifizetése az adásvételi szerződés megkötésével egyidejűleg. Az előzményi perben a felperes által F/10 alatt csatolt letéti igazolás szerint a felperes 99 705 euró összegben készfizető kezességet vállalt az eladó felé a vevő nem teljesítése esetére. Az E. GmbH vezetője a letéti igazolás aláírásával elismerte az összegnek a felperes részéről történt tényleges letétbe helyezését. Ennek az összegnek a fedezete a S. Kft.-től előző napon átvett 123 000 euró volt, amelyet az alperes fizetett meg korábban vételár címén a S. Kft.-nek.

Sérelmezte, hogy az előzményi perben bizonyított ezt a tényt az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, abból nem vont le megfelelő következtetést az alperesi kárfelelősség körében.

Vitatta az elsőfokú közbenső ítéletben szereplő azt a megállapítást, miszerint az F/25 szám alatt csatolt alperesi (helyesen felperesi) ajánlat „mindenki számára kedvező ajánlatot” tartalmazott. Mivel az ajánlatban írtak az eredeti, közjegyzői okiratba foglalt biztosítéki konstrukcióhoz képest fedezetelvonást, a már minősített szerződő partnerek cseréjét, helyettük ismeretlen személyek bevonását eredményezte volna, ezért az alperes számára semmiképpen nem volt elfogadható. Az elsőfokú bíróság erre nézve nem is folytatott le bizonyítást.

Sérelmezte az elsőfokú közbenső ítéletnek azt a megállapítását is, miszerint az alperes nem tett eleget együttműködési kötelezettségének. Az elsőfokú bíróság nem jelölte meg e körben, hogy mely okiratokból vonta le ezt a következtetést.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének helybenhagyását, és az alperesnek a másodfokú perköltség megfizetésére kötelezését kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a helyesen feltárt történeti tényállás alapján jogszerű közbenső ítéletet hozott.

Hivatkozott arra, hogy az alperes a fellebbezésében figyelmen kívül hagyta a peres felek közötti korábbi eljárásban megszületett jogerős, a Kúria által a felülvizsgálati eljárásban helybenhagyott ítéletben megállapított tényállást, és a döntés ott kifejtett jogi indokait.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének indokolása szerint az alperesi magatartás jogellenességét abban látta megállapíthatónak, hogy az alperes nem tudott eleget tenni a felek között létrejött adásvételi szerződésből eredő kötelezettségének, a szerződés tárgyát képező eszközök tulajdonjogát nem tudta átruházni a felperesre.

Hangsúlyozta, hogy az alperes felróható magatartása abban állt, hogy a S. Kft.-vel 2010. szeptember 21. napján létrejött adásvételi szerződés megkötésekor nem győződött meg arról, hogy a pótkocsikat azok tulajdonosától veszi-e meg, nem tisztázta a Z. Kft. szerepét, vagyis a Ptk. 339. § (1) bekezdésében szabályozott kötelezettségét megszegve nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Ezt a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban meghozott ítéletének indokolása is tartalmazza.

Alapvetően tartotta azt az alperesi hivatkozást, miszerint a Z. Kft. nem volt az alperes teljesítési segéde.

Hivatkozott a BH 2004/191. szám alatt megjelent eseti döntésre, valamint a Csongrád Megyei Bíróság Polgári, Közigazgatási és Gazdasági Kollégiumának a közreműködőért, teljesítési segédért való kártérítési felelősségről szóló 1/2001. (XII.23.) közös kollégiumi ajánlásában kifejtettekre, miszerint a kötelezett nem csak annak a magatartásáért felelős, akit az adott szerződés keretei között, a szerződés teljesítése érdekében vesz igénybe, hanem a vele közvetlen szerződéses jogviszonyban nem álló kötelezett magatartásáért, valamint a vele közvetlen szerződéses jogviszonyban nem álló, a szerződéses láncolat további, távolabbi pozícióiban lévő kötelezettek magatartásáért is.

A szerződés megszegése esetén a kötelezett csak akkor mentesül, ha saját felróhatósága hiányának bizonyításán kívül valamennyi közreműködőjét kimenti a szerződésszegés felróhatósága alól.

Egyértelműen megállapítható tehát mind az alperesi magatartás jogellenessége, mind annak felróhatósága. Az alperes fellebbezési hivatkozásaival szemben az alperes magatartása jogellenességét és felróhatóságát nem a peres felek közötti adásvételi szerződés megkötését követően tanúsított magatartása tükrében kell vizsgálni, hanem az a vizsgálat tárgya, hogy az adásvételi szerződés megkötésének időpontjában megállapítható-e az alperes jogellenes és felróható magatartása. Ez pedig kétséget kizáróan megállapítható.

Az alperes azt nem vitatta, hogy a felperesi társaságot kár érte, csupán az alperesi magatartás és a felperest ért kár bekövetkezése közötti ok-okozati összefüggés fennállását tagadta. Azt a kérdést kell ezért megválaszolni, hogy az osztrák cég felmondása és az alperes magatartása között van-e oksági kapcsolat.

A felperes tagadta, hogy a perben megtevesztő nyilatkozatokat tett volna: a felperes 2010. augusztus 9. napján közölte az alperessel azt, hogy a megvásárolni kívánt 4 db járművet a felperes az osztrák cégtől bérli, és 2010. augusztus 18-án meg is küldte a bérleti szerződéseket az alperesnek.

Megismételte, hogy az alperes tartozik felelősséggel azért, hogy a teljesítési láncolatban a Z. Kft. nem teljesítette az E. GmbH felé a vételár fizetési kötelezettségét.

Az alperes megalapozatlanul állította azt, miszerint nem volt ismert előtte az, hogy az E. GmbH 2010. október 4. napján fizetési felszólítást küldött a Z. Kft.-nek, amelyben kilátásba helyezte, hogy ha a számlát 3 napon belül nem egyenlíti ki, akkor visszaveszi a 4 db silót.

Az elsőfokú bíróság előtt 2011. április 18. napján tartott tárgyaláson T.I. az alperes alkalmazottja tanúvallomásában úgy nyilatkozott, miszerint „láttam azt a szerződést, amivel a S. Kft. a Z. Kft.-től

megvásárolja az eszközöket, de egyébként a Z. Kft.-ről nem tudtam". A jegyzőkönyv 4. oldal utolsó bekezdésében rögzített nyilatkozata szerint pedig „a számla tartalmazza ... nyelven azt a kitélt, amely szerint a jármű a vételár teljes kiegyenlítéséig az E. GmbH tulajdonában marad".

Ezek a perbeli adatok azt igazolják, hogy az alperes alkalmazottja tudott az E. GmbH és a Z. Kft. közötti adásvételi szerződésről, azokat az alperesnek ellenőriznie kellett volna, és olyan kifizetési módot kellett volna választania, amely biztosítja azt, hogy a teljesítési láncolatban mindenki megkapja az őt illető vételárat.

A felperes azért nem tudta teljesíteni az együttműködési szerződés szerinti rendelkezésre állási kötelezettségét a perbeli négy jármű vonatkozásában, mert a járműveket az osztrák cég visszavette, azok felett megszűnt a felperes rendelkezési joga. Ez azt is jelenti, hogy az együttműködési szerződés felmondásához az vezetett, hogy a Z. Kft. nem teljesítette a vételár fizetési kötelezettségét, a Z. Kft. magatartásáért pedig az alperes tartozik felelősséggel.

Az alperes jogellenes, felróható magatartása tehát okozati összefüggésben áll a felperest ért kárral. Az alperesnek kellett volna gondoskodnia arról, hogy a teljesítési láncolatban mindenki hozzájusson a vételárhoz.

A felperes kizárólag az osztrák cég részére teljesített fuvarozási tevékenységet, a felperesnek csak ebből a tevékenységből származott árbevétele, az E. GmbH által gyakorolt felmondás eredményeként a felperesi társaság ellehetetlenült.

A perben rendelkezésre álló dokumentumok szerint a felperes folyamatosan egyeztetett az E. GmbH-val és az alperessel a szerződés további fenntartása érdekében, az alperes azonban az általa kért időpontokat nem tartotta be, felróható tevékenysége és a felperest ért kár közötti okozati összefüggés ebben is utolérhető.

Utalt arra, hogy az alperes is tudomással bírt a felperes és az E. GmbH közötti levelezésről - így az osztrák cég által 2010. október 4-én és 2010. november 9-én küldött, a Z. Kft.-hez címzett fizetési felszólításról szóló értesítésről is -, hiszen a felperes ezekről a korábbi perben dokumentáltan folyamatosan tájékoztatta az alperest.

Hivatkozott arra, hogy a felperes kezdeményezésére 2010. október 22. napján egyezségi tárgyalás került megtartásra a felperes és az alperes között, az ott előterjesztett felperesi megoldási javaslat 2010. október 23. napján - tehát az E. GmbH felmondását megelőzően - meg lett küldve az alperes vezérigazgatójának. Az alperes azonban a 2010. november 4-ei válaszelevelében elutasította a felperesi megoldási javaslatot. Az alperes ezzel elmulasztotta a kármegelőzési és kárenyhítési kötelezettsége teljesítését is.

Állította, hogy a felperes megoldási javaslata szerint sem az alperest, sem a felperest nem érte volna kár, hiszen az E. GmbH megkapta volna a silók vételárát. A biztosított hitelnek 140 %-os fedezete volt, valamint az 5 éves együttműködési szerződés is.

Idézte az alperes jogi képviselője által 2010. október 12-én az osztrák cégnek megküldött levél egy mondatát, amely - a felperes álláspontja szerint - azt igazolja, hogy az alperes magatartása is közrehatott az együttműködési megállapodásnak az ... cég részéről történő felmondásában.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozott.

Az ítéletábra elsődlegesen az alperesnek az elsőfokú közbenső ítélet hatályon kívül helyezését célzó, az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértésére történő hivatkozásait vizsgálta meg.

Az alperes megalapozottan sérelmezte azt, hogy az elsőfokú bíróság az alperes együttműködési kötelezettségének megszegését a felperes által készített újabb megoldási javaslat érdemi vizsgálata nélkül állapította meg, a közbenső ítélete indoklásában ebben a körben döntését nem indokolta meg, nem jelölte meg, hogy mely okiratokból vonta le a következtetéseit.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének ez a részbeni megalapozatlansága azonban az ítéletábra által az alperesi magatartás eltérő szempontból történő vizsgálata folytán nem eredményezte az elsőfokú közbenső ítélet szükségképpen hatályon kívül helyezését.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás pontosításaként rögzíti, hogy a felperes a keresetében az alperest szerződésszegésből eredő kártérítés jogcímén 677 360 953 Ft kár, valamint ennek a keresetében megjelölt késedelmi kamatai megfizetésére arra hivatkozva kérte kötelezni, hogy a felek között a Nyíregyházi Törvényszék előtt 13.G.15-11-040012 számon folyamatban volt perben a Debreceni Ítéletábra a Gf.III.30.142/2012/23. számú - a Kúria, mint felülvizsgálati bíróságnak a Gfv.VII.30.091/2013/9. számú ítéletével helybenhagyott - ítéletében megállapította, hogy a felperes jogosult volt az alperessel kötött ingó dolog adásvételi szerződéstől történő elállásra, és erre tekintettel - a felperes álláspontja szerint - az alperes a Ptk. 318. § (1) bekezdése, és 339. § (1) bekezdése szerint amiatt köteles megtéríteni a felperest ért kárt, hogy az E. GmbH felmondta a felperessel kötött 5 éves időtartamú együttműködési szerződést.

A felperes által kifejtettek szerint a felperest ért kár - amely a vagyonában beállt értékcsökkenésen túl a megrendelések elvesztése folytán elmaradt haszonból tevődött össze, és amelynek összegét a felperes kérésére közjegyző által elrendelt előzetes bizonyítási eljárásban készített szakvéleményre alapította - bekövetkezése oksági láncolatban áll az alperesnek felróható azon jogellenes magatartással, miszerint az alperes mulasztott, amikor nem gondoskodott arról, hogy a szerződéses láncolatban mindenki, így az ... cég is megkapja az általa átruházott eszközök vételárát.

A felperes az alperes jogellenes magatartásaként nem csupán azt jelölte meg, hogy az alperes az adásvételi szerződés megkötésekor nem győződött meg arról, hogy a pótkocsikat azok tulajdonosától veszi-e meg, hanem azt is, hogy az alperes nem működött együtt a felperessel a felperes és az E. GmbH között létrejött együttműködési szerződés fenntartása érdekében, nem fogadta el a felperes által készített újabb megoldási javaslatot.

Az alperes magatartását a felperes és az alperes közötti ingó adásvételi szerződés megkötése, és annak teljesítése körében lehet, és kell vizsgálni: hogy ő mennyiben teljesítette a szerződésben vállalt kötelezettségeit. A szerződés megkötését követően bekövetkezett új körülmények, tények csak egy, a felek közötti hosszabb távú együttműködési megállapodás esetén alapozhatnák meg az alperes kötelezettségét arra, hogy a szerződés fenntartása érdekében elfogadjon újabb, esetleg számára kevésbé kedvező megoldásokat is.

Az alperes - egy a szerződéses láncolatban távolabb álló félnek felróhatóan, abból kifolyólag - nem tudta teljesíteni a szerződésben vállalt tulajdon átruházási kötelezettségét, ezért, mint szerződésszegésért felelősséggel tartozik. Ebből azonban nem következik automatikusan a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősségének megállapíthatósága is.

A felek között korábban folyamatban lévő, valamint a jelen perben eljáró bíróságok által kellő mélységben feltárt tényállás alapján az elsőfokú bíróság azt helytállóan állapította meg, hogy a felperest az egyetlen megrendelője, az E. GmbH megrendeléseinek elvesztése folytán ért kár, vagyonsökkenés bekövetkezéséhez vezető oksági folyamat első eleme az a tény volt, hogy a perbeli járművek tulajdonjogának felperes általi megszerzésére irányuló szerződéses láncolat egyik résztvevője, a Z. Kft. nem fizetette ki a vételárát a járművek tulajdonosának, az E. GmbH-nak. Ennek következtében - az ... cég tulajdonjoga fenntartása folytán - a Z. Kft. nem szerezhette meg a járművek tulajdonjogát a tulajdonjog átruházási, illetve ingó adásvételi szerződésekben foglalt nyilatkozataik ellenére a járművek további tulajdonosai sem tudták megszerezni.

Az ... cég a vételár megfizetésének elmaradása miatt visszavonta a felperestől a silók használati jogát, felmondta a felperessel 5 évre kötött együttműködési szerződést, ezáltal a felperes gazdaságilag ellehetetlenült.

A perben a bíróságoknak azt a kérdést kellett megvizsgálnia, hogy a szerződéses láncolat egyik résztvevőjének, az alperesnek meddig tart a felelőssége a láncolat többi résztvevőinek magatartásáért, felelőssé tehető-e ő azért, ha az őt megelőző/követő közreműködők magatartása miatt a szerződéses láncolattal elérni kívánt gazdasági cél (a felperes tulajdonszerzése) meghiúsul, és emiatt a felperest kár éri.

Az elsőfokú bíróság - a közbenső ítéletének indokolása szerint - a peres iratok alapján azt állapította meg, hogy az alperesnek nagymértékű ráhatása volt a felperes és az E. GmbH közötti szerződéses kapcsolat fenntartására, ugyanis folyamatos tájékoztatást kapott a szerződéses láncolat résztvevői közötti levelezésről. Az elsőfokú bíróság azt a jogi következtetést is levonta, miszerint nem került volna sor a felperes és az ... cég közötti együttműködési szerződés felbontására akkor, ha az alperes együttműködik a felperessel, és nem zárkózik el a jogvita békés úton történő rendezésétől. A közbenső ítélet indokolásában kifejtett álláspontja szerint az alperes magatartásával okozati összefüggésben áll az, hogy a felperes nem tudott eleget tenni az együttműködési szerződésben foglaltaknak, és ezért az ... cég elvonta a felperestől az eszközök birtokát. A felperes tehát az alperes magatartása miatt maradt fuvarszerszöz nélkül.

Az elsőfokú bíróság szerint az alperesnek a korábbi perben eljárt bíróságok által vizsgált magatartása kihatott a később bekövetkezett körülményekre is, hiszen az adásvételi szerződés meghiúsulásából következik az együttműködési és a négy pótkocsira kötött bérleti szerződés felmondása is.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében e körben hivatkozott a Csongrád Megyei Bíróság Polgári, Közigazgatási és a Gazdasági Kollégiumának 1/2001. (XI.23.) számú közös kollégiumi ajánlásában, valamint a Bírósági Határozatok Tárában 2004. évben 191. sorszám alatt közzétett szegedi ítéltáblai ítéletben kifejtettek.

A jelen perben még alkalmazandó, az rPtk. 315. §-a rendelkezésének alkalmazása körében kialakult következetes bírósági gyakorlat szerint nem vitásan a kötelezett felel az általa a szerződés teljesítése érdekében igénybe vett harmadik személy (teljesítési segéd, közreműködő) magatartásáért is. Ez azonban nem változtat azon, hogy a szerződésszegésnek szubjektív jogkövetkezménye, szankciója a kártérítés (szemben az objektív jogkövetkezményként alkalmazható elállás jogának gyakorlásával), ami azt jelenti, hogy a kötelezett a felelőssége megállapítása alól mentesülhet akkor, ha bizonyítani tudja, hogy a kár elhárítása érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A jelen esetben - mint ahogyan azt a Kúria a felülvizsgálati eljárásban meghozott ítéletének indokolásában (17. oldal 1. bekezdés) is rögzítette - a perbeli ingóságok eladására vonatkozóan - a vevők halasztott fizetése mellett - egy, valamennyi résztvevő által előre ismert szerződéses láncolat jött létre, amelyben a tulajdonjog átruházására irányuló szerződések egymást követő sorrendjével ellentétes sorrendben, halasztottan történtek a vételár kifizetések.

A perbeli járművek akkori tulajdonosa, az E. GmbH 2010. június 30. napján kötött adásvételi szerződést a Z. Kft.-vel, és a szerződésben a vételár maradéktalan kifizetéséig a tulajdonjogát fenntartotta.

Ezen szerződéses rendelkezés ellenére a 2010. szeptember 6. napján kelt, a Z. Kft., mint eladó és a S. Kft., mint vevő között létrejött tulajdonjog átruházási szerződésben az eladó Z. Kft. úgy nyilatkozott, hogy a szerződés tárgyát képező perbeli gépjárművek per- és tehermentesek, az eladó azok tulajdonjogával szabadon rendelkezik.

A S. Kft., mint eladó és az alperes, mint vevő, valamint az alperes, mint eladó és a felperes, mint vevő közötti adásvételi szerződést tartalmazó, 2010. szeptember 21. napján kelt közjegyzői okirat mindkét eladó részéről tartalmazta azt a nyilatkozatot, miszerint a szerződés tárgyát képező dolgok per- és tehermentesek, azok tulajdonjogával az eladók szabadon rendelkeznek.

A gépjárművek forgalmi engedélyében és a közúti közlekedési járműnyilvántartásban is át lett vezetve a szerződéses láncolatban vevőként résztvevő cégek tulajdonszerzése.

A vételárak kifizetésének láncolata 2010. szeptember 22. napján indult azzal, hogy az alperes helyett és nevében a felperes kifizetett 16 250 000 Ft-ot a S. Kft.-nek, majd 2010. szeptember 27. napján az alperes is átutalt 71 500 000 Ft vételár hátralékot a S. Kft.-nek, aki a szerződéses láncolatban az alperes közreműködőjének (teljesítési segédjének) szerepét töltötte be annak ellenére, hogy személyét a perbeli adatok szerint a felperes választotta ki. A S. Kft.-nek ezt a szerepét igazolja az alperes akkori vezérigazgatójának, dr. K.A.-nak a 13.G.15-11-040012/17. számú tárgyalási jegyzőkönyv 11. oldalán rögzített tanúvallomása.

P.I.-nek (aki a perbeli időszakban a felperes 50 %-os tulajdonosa és képviselője volt) a 13.G.15-11-040012 számon folyamatban volt perben a 2011. március 24. napján megtartott tárgyalásról készült 11. sorszámu jegyzőkönyvben foglalt nyilatkozata szerint (9. oldal 6. bekezdés) ő 2010. július 1. körül szerzett tudomást a Z. Kft.-ről, amikor a S. Kft. átadta neki a Z. Kft. cégiratait azzal, hogy küldje meg azokat az E. GmbH-nak, és az osztrák cég a Z. Kft. nevére állítsa ki a számlákat.

A S. Kft. számlájára megérkezett az alperes által, illetve megbízása alapján kifizetett vételár, onnan a S. Kft. ügyvezetője a felperes ügyvezetőjének fia jelenlétében készpénzben kívánta azt felvenni, és átadni a Z. Kft. szintén jelenlévő ügyvezetőjének, ám - a 2010. szeptember 29. napján tett rendőrségi feljelentés szerint - a felvétel pillanatában a Z. Kft. másik ügyvezetője az összeget a saját számlájára továbbutalta.

Az alperes magatartása a szerződéskötés időpontjában vizsgálendő.

Az alperes a 2010. szeptember 21. napján közjegyző előtt történt szerződéskötéskor, és azt megelőzően a perbeli adatok alapján megállapíthatóan a tőle elvárható gondossággal járt el. Ellenőrizte, hogy a vele eladóként szerződő fél, a S. Kft. tulajdonos-e, ennek érdekében bekérte a járművek forgalmi engedélyét, az okmányirodán is tájékozódott, és mindaddig nem került sor az adásvételi szerződés megkötésére, amíg a nyilvántartásokban nem lett átvezetve a S. Kft. tulajdonjoga.

Az alperes oldalán az ügylet előkészítésénél, megkötésénél közreműködő személyek (T.I., dr. K.A., Rné P.M.Á.) tanúvallomásai egybehangzóan igazolták azt, hogy az alperes a szerződéskötést megelőzően nem ismerte az E. GmbH és a Z. Kft. között létrejött adásvételi szerződés tartalmát, különösen az eladónak az abban szereplő tulajdonjog fenntartó nyilatkozatát, ennek ellenkezőjét a felperes a perben nem tudta bizonyítani.

Bár a forgalmi engedély adatai alapján az alperesnek tudomással kellett bírnia arról, hogy a szerződéses láncolatba belépett a Z. Kft. is, mint a S. Kft. közreműködője - ezt támasztja alá T.I. alperesi alkalmazottnak a 13.G.15-11-040012 /17. számú tárgyalási jegyzőkönyv 5. oldalán rögzített tanúvallomása is -, és a Z. Kft., mint teljesítési segéd (közreműködő) mulasztásának objektív jogkövetkezményét, azaz a felperes, mint jogosult jogszerű elállását az alperesnek viselnie kellett. Az alperestől azonban a kár elhárítása érdekében elvárható magatartás nem terjedhetett ki odáig, hogy az alperes köteles lett volna előre látni a Z. Kft. ügyvezetőjének - utóbb bírósági ítéletben megállapított bűncselekményt megvalósító - jogellenes magatartását, és a megakadályozása érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni.

Az adott helyzetben az alperestől elvárható magatartás az volt, hogy mint a szerződéses láncolat részese megbizonyosodjon az őt megelőző tulajdonos tulajdonszerzéséről. Az alperes ismerte a Z. Kft., mint eladó és a S. Kft., mint vevő között 2010. szeptember 6. napján létrejött tulajdonjog átruházási szerződést, amelyben az eladó nyilatkozott arról, hogy a szerződés tárgyát képező ingóságok tulajdonjogával rendelkezik, az ingóságok per- és tehermentesek. A járművek nyilvántartásában és a törzskönyvében sem került feltüntetésre semmilyen, a tulajdonszerzést akadályozó, vagy korlátozó tény. A vételárat az alperes megfizette, és az ő teljesítési segéde, a S. Kft. is átutalta azt a szerződéses láncolatban őt megelőző helyen álló Z. Kft. részére, azaz a S. Kft. is teljesítette a saját fizetési kötelezettségét.

Az üzleti élet szereplőitől a gazdasági életben, a szerződéskötések, illetve azok teljesítése során az adott helyzetben elvárható magatartás nem terjedhet odáig, hogy a szerződéses láncolatban két

hellyel előtte résztvevő harmadik személy fizetési kötelezettsége teljesítésénél a fél személyesen jelen legyen, azok megtörténtét fizikai jelenlétével, vagy más módon biztosítsa.

Az rPtk. 277. § (4) bekezdése szerint a felek a szerződés teljesítésében együttműködésre kötelesek, mind a jogosultnak, mind a kötelezettnek a szerződés teljesítése érdekében az adott helyzetben elvárható módon kell eljárnia. Az rPtk. 4. § (1) bekezdése a felek kötelezettségévé teszi azt, hogy a polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, kölcsönösen együttműködve járjanak el, míg a (4) bekezdés általános zsinormértékként a polgári jogviszonyokban az adott helyzetben általában elvárható magatartás gyakorlását írja elő.

Az alperes tehát alappal számíthatott arra, hogy a szerződéses láncolat valamennyi résztvevője teljesíti az őt terhelő kötelezettséget, hiszen az alperes a maga részéről az ennek elősegítéséhez szükséges lépéseket megtette. Az alperestől a jelen helyzetben nem volt elvárható, hogy előrelássa azt, hogy a Z. Kft. egyik ügyvezetője az E. GmbH részére kifizetendő vételárat a saját számlájára átutalja, és ezzel megghiúsítja a szerződéses láncolattal elérni kívánt gazdasági célt.

Az ítéletábra álláspontja szerint ezért annak ellenére, hogy a Z. Kft. szerződésszegő magatartása az alperes oldalán értékelhető volt abban a körben, hogy a felperes jogszerűen élt-e a szerződéstől való elállás jogával, mint a kötelezett késedelmének objektív jogkövetkezményével, a Z. Kft.-nek ugyanez a magatartása azonban már nem szolgálhatott alapot a kötelezeti késedelem szubjektív jogkövetkezményének, az alperes kártérítési felelősségének a megállapításához. Az alperes a felelősség alól sikeresen mentette ki magát annak bizonyításával, hogy a szerződéses láncolatban a kötelezeti késedelem elhárítása érdekében az adott helyzetben általában elvárható módon járt el.

Az elsőfokú bíróság téves jogkövetkeztetéssel állapította meg az alperesnek a felperessel szembeni, a 4 db gépjármű tulajdonjoga megszerzésének sikertelensége, és emiatt a felperes gazdasági ellehetetlenülése miatt a felperest ért kár megtérítéséért való felelősségét.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alkalmazásával megváltoztatta, és elutasította a felperesnek az alperessel szemben kártérítés megfizetése iránt előterjesztett keresetét.

Megjegyzi az ítéletábra, hogy az alperes megalapozottan támadta az elsőfokú bíróság közbenső ítélete rendelkező részének megfogalmazását is.

A Pp. 213. § (1) bekezdésében rögzített, az ítélet teljességének elve szerint az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben, illetve a 149. § alapján egyesített perekben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre. A Pp. 213. § (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy ha a keresettel érvényesített jog fennállása és az alperest ennek alapján megillető követelés összege (mennysége) tekintetében a vita elkülöníthető, a bíróság a jog fennállását ítélettel előzetesen is megállapíthatja (közbenső ítélet).

A közbenső ítélettel szemben is érvényesül azonban a Pp. 213. § (1) bekezdésében megfogalmazott tartalmi követelmény, azaz a bíróságnak a keresettel érvényesített jog fennállását kell a közbenső ítéletben megállapítania. Ez azt jelenti a perbeli esetben, hogy az elsőfokú bíróságnak a közbenső ítéletében azt is meg kellett volna határoznia, hogy az alperes felelősségét a felperest milyen jogviszonyból eredő károkért találta megállapíthatónak. Ennek hiányában az alperes megalapozottan sérelmezte azt, hogy az elsőfokú bíróság közbenső ítélete az alperes kártérítési felelősségét parttalanná tette.

Az ítéletábra a közbenső ítélet elleni fellebbezés elbírálása eredményeként a közbenső ítéletet megváltoztatta, és ítélettel a keresetet elutasította.

Az ítéletábrának - a Legfelsőbb Bíróság 4/2009. (XII.14.) PK véleményének II/2. pontja szerint - az eljárás minden szakaszára kiterjedően kellett rendelkeznie a perköltség viseléséről.

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének megváltoztatása folytán az illetékfeljegyzési jogban részesült felperes pervesztes lett mind az első-, mind a másodfokú eljárásban.

A másodfokú eljárás tárgya a közbenső ítélet elleni fellebbezés elbírálása volt, a másodfokú eljárás illetékvonzata ezért az Itv. 39. § (3) bekezdés c) pontja alapján került meghatározásra, míg a közbenső ítélet megváltoztatása folytán a per a kereset érdemben történő elutasításával zárult, azaz az elsőfokú perköltség, valamint a másodfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíj meghatározása során a teljes, keresettel érvényesített követelést kellett az ítéletáblának figyelembe vennie.

Ezeket az elveket követve az ítéletábla kötelezte a felperest, hogy a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) bekezdése szerint felhívásra, az abban foglaltak alapján fizessen meg az államnak 1 500 000 Ft feljegyzett kereseti illetéket, valamint a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján fizesse meg az alperesnek az első- és másodfokú eljárásban felmerült perköltségét.

A perköltség részét képező, az alperes jogi képviselőjének az elsőfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíja összegét az ítéletábla a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja és (6) bekezdése alapján, mérlegeléssel 3 000 000 Ft összegben, míg a másodfokú eljárásban az IM rendelet 3. § (5)-(6) bekezdései alapján, szintén mérlegeléssel 1 000 000 Ft összegben határozta meg, amely összegekhez hozzászámította az IM rendelet 4/A. § (1) bekezdése szerint az általános forgalmi adó összegét is. A mérlegelés során az ítéletábla figyelemmel volt arra, hogy a perbeli tényállás nagyrészt a peres felek között korábban folyamatban volt, a jelen pernek is anyagává tett perben megállapított tényálláson alapul.

Az alperes jogi képviselőjének az első- és másodfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíja összegét ennek alapján bruttó 5 080 000 Ft-ban állapította meg, amelyhez hozzászámította az alperes által a fellebbezéssel egyidejűleg megfizetett illeték 600 000 Ft-os összegéből a közbenső ítélet elleni fellebbezésnek az Itv. 39. § (3) bekezdés c) pontja és a 42. § (1) bekezdés a) pontja szerint számított 48 000 Ft-os összegét.

A felperest mindösszesen 5 128 000 Ft első- és másodfokú perköltség alperes javára történő megfizetésére kötelezte.

Megállapította, hogy az alperes az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján jogosult a fellebbezéssel megfizetett 600 000 Ft-ból a 48 000 Ft lerovandó illeték összegét levonva a fennmaradó 552 000 Ft többletilleték visszaigénylésére, az erre irányuló kérelem elbírálása érdekében az ítéletábla a határozatát az Itv. 81. § (2) bekezdése szerint megküldeni rendelte az illetékes állami adóhatóságnak.

Debrecen, 2016. május hó 10. napján

Dr. Madarász Anna sk a tanács elnöke, Cogoiné Dr. Boros Ágnes sk előadó bíró, Dr. Görög Attila sk bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó